

T.B.M.M.
BARİŞ ve DEMOKRASİ PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 3276
Tarih: 06.05.2013

1793

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Cunta yönetiminin iktidarda olduğu dönemde; Hüseyin İnan, Deniz Gezmiş ve Yusuf Aslan TCK'nin 146. maddesini ihlal ettiği gerekçesiyle, 9 Ekim 1971'de idam cezasına çarptırıldı. 6 Mayıs 1972 günü sabah karşı cezaları infaz edildi. Türkiye'nin hukuk tarihine kara bir leke gibi düşen bu vahim olayın temizlenmesi Meclis'in saygınlığı açısından elzem bir durum oluşturmaktadır. Söz konusu idamların bütün boyutlarıyla araştırılması çözüm sürecinin tartışıldığı bu dönemde tarihi gerçeklerle yüzleşme ve hakikatleri ortaya koyma adına önemli katkılar sunacaktır. İdamlarla ilgili Meclis'in son onay mercii olması hasebiyle Anayasa'nın 98. ve içtüzüğün 104 ve 105. maddeleri gereğince "Meclis Araştırması" açılmasını saygılarımla arz ederim.

İdris BALUKEN

BDP Grup Başkanvekili

Bingöl Milletvekili

GEREKÇE

12 Mart 1971 tarihinde askeri cuntanın iktidara el koyması ile beraber, Türkiye’de tüm toplum cunta anlayışının baskısı altında kalmıştır. Bu baskılar karşısında Türkiye halklarında mücadele ihtiyacı doğmuş ve gelişerek devam etmiştir. Dönemin cunta baskısı ve politikalarına karşı gelişen direniş içerisinde Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu (THKO) kurucuları Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan da öncü roller üstlenmiştir.

25 Sanıklı THKO-1 davası 16 Temmuz 1971’de Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 no’lu Mahkemesi’nde başladı. Altındağ Veteriner Okulu Binası’nda Tuğgeneral Ali Elverdi’nin başkanlığındaki mahkeme heyetinde iki albay ve yarbay bulunuyordu.

THKO 1 davasında Askeri Yargıtay, Genel Kurmay Başkanlığı’na bir yazı yazarak sanıklara "anayasal düzeni bozmak" suçundan dönemin ceza yasasının 146. maddesi gereğince idam cezası uygulanması gerektiğini bildirdi, sıkıyönetim komutanlıklarına ve askeri savcılıklara bu yolda emir verilmesini istedi.

26 sanıklı davada yargılama sürat bakımından rekor kırarak düzeyde '2 ay 23 gün'lük bir sürede tamamlanarak "Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın tamamını; bir kısmını tağyir, tebdil veya ilgaya cebren teşebbüs suçunu" düzenlenen madde ile Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın idamlarına giden yolun taşlarından biri daha döşendi.

Askeri Yargıtay Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan ve Yusuf Aslan dışındaki sanıklar hakkındaki kararı bozdu.

Ankara 1 nolu Sıkıyönetim Mahkemesi ilk kararında direnince dosya yeniden Askeri Yargıtay'a gitti. Askeri Yargıtay Daireler Kurulu'nda Gezmiş, İnan ve Aslan'ın ölüm cezaları kesinleşti, 5 kişi ömür boyu hapis cezasına mahkûm oldu. Diğer sanıklarsa 15'er yıl hapis cezası aldılar.

İdam cezalarında kesin hüküm Senatodaki oylama sonrası hayata geçiyordu. Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının idamı için nihai oylama 24 Nisan 1972’de yapıldı. 450 üyeli Meclis'ten 273 evet, 48 ret, 2 çekimser oy çıktı. 118 kişi ise oylamaya katılmadı. Dönemin Meclis’te bulunan siyasi parti üyelerinin çoğunluğu idam oylamasına doğrudan veya dolaylı olarak evet oyunu kullanmıştır. Dönemin sola yakın partisi olarak ifade edilen CHP sıralarından 51 ret oyu çıkmıştı. Oysa 1972’de parlamentodaki CHP’li sayısı 142’ydi. Yani CHP’lilerin yarısından çoğu idamlar için ret oyu kullanmamıştır. CHP’lilerin önemli bir kısmının Meclis’e gelmemesi ise dolaylı yoldan evet oyu kullanma olarak yorumlanmaktadır.

Verilen idam cezaları ülke gündeminde uzun bir süre yer tutar. İdamları durdurma yönünde yapılan bütün girişimler sonuçsuz kalır ve idam cezaları cunta yönetiminin Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay tarafından onaylanarak Deniz Gezmiş, Yusuf ve Hüseyin İnan, 6 Mayıs 1972 tarihinde, gece 1.00-3.00 arası, Ankara Merkez Kapalı Cezaevi'nde asılarak idam edilirler.

Türkiye hukuk tarihinin en elem ve utanç verici davalarından biri olan bu davanın insanların vicdanlarında hala kanıyor olmasının büyük bir anlamı vardır. Vakanın hukuksal açıdan garabet sayılacak 357 sayılı askeri yargılama usulleri hakkında kurulan askeri bir mahkeme tarafından görülmesi bir yana siyasi içeriğinin bütün süreçleri domine eden yanına bugün hiç kimse itiraz edememektedir. Dönemin AP genel başkanı Süleyman Demirel infazdan yana oy kullanmasına rağmen aynı Demirel, olaydan 15 yıl sonra, bir gazeteciye verdiği demeçte idamlar için: *"soğuk savaşın talihsiz olaylarından biri"* yorumunu yapmaktan da geri durmayacaktır.

Deniz Gezmiş darağacına giderken "Yaşasın Türk ve Kürt Halklarının Kardeşliği" sloganını atmıştır. Bu sloganın içerdiği anlam; bulunduğumuz çözüm sürecini göz önünde bulundurduğumuzda halklarımızın demokratik, eşitlikçi kardeşlik temelinde yaşaması için ortaya koyduğu perspektifin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın idamlarının cunta yönetimi tarafından infaz edilmesi ile esasında halklarımızın kardeşliği dönemin koşullarında darağacına götürülmüştür. Bu idamlardan sonra da cuntacı anlayış Türkiye halklarına çok büyük acılar yaşatmıştır. Son otuz yılda ise halkların kardeşliğini esas almayan politikalar neticesinde elli binin üzerinde yurttaşımız yaşamını yitirmiştir. Deniz Gezmiş'in idamından önce söyledikleri üzerinden, bu idamlarla yüzleşmenin sağlanması, toplumsal barışın inşası için önemli bir noktada durmaktadır.

Bu yüzleşme ile beraber maktullerin son isteğinin yerine getirilmesi, mağdur edilen kişi ve ailelerinden özür dilenerek itibarlarının iade edilmesi Türkiye'yi bu büyük utançtan ve ayıptan kurtaracaktır. Tüm bunlardan hareketle bir Meclis Araştırması açılmasını talep ediyoruz.

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI**

Sayı: 405

30.06.2014

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

BDP Grubu adına verilen tüm Meclis Araştırma Önergelerini üstleniyoruz.
Gereğini arz ederim.

İdris BALUKEN
Bingöl Milletvekili
HDP Grup Başkanvekili

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR